

General Thaddeus Kościuszko and his Spinal Cord Injury

Uraz rdzenia kręgowego generała Tadeusza Kościuszki

Avi Ohry

Professor & Chairman, Section of Rehabilitation Medicine, Reuth
Medical Center, Tel Aviv & Sackler Faculty of Medicine, Tel Aviv University, Israel
Profesor i Dyrektor Katedry Medycyny Rehabilitacyjnej, Reuth Medical Center,
Wydział Medycyny im. Sacklerów, Uniwersytet w Tel Awiwie, Izrael

"Some fell by laudanum, and some by steel, and death in ambush lay in every pill"
„Niektórych zmogło laudanum, inni polegli od stali, zasadzka śmierci w każdej pigułce się czai”
(Sir Samuel Garth)

"In medicine, sins of commission are mortal, sins of omission venial"
„W medycynie popelnienie czynu jest grzechem śmiertelnym, a zaniechanie – wybaczalnym”
(Dr. Theodore Tronchin)

"Invalids live longest"
„Inwalidzi żyją najdłużej”
(Alexander Pope)

SUMMARY

Tadeusz Kościuszko (1746–1817) was a Polish-Lithuanian military leader. He is considered a national hero by the Polish, Lithuanian and the American people. He led the 1794 revolt against Imperial Russia and the Kingdom of Prussia, as the Supreme Commander of the National Armed Forces. Kosciuszko was seriously wounded and captured during the Battle of Maciejowice. Most probably, Kosciuszko suffered an incomplete low dorsal spinal cord injury due to penetrating stab wounds: partial paralysis, urinary incontinence, general weakness, walked scarcely with a cane, and endured severe pains. He died 23 years after the injury.

Key words: Tadeusz Kościuszko, history, spinal cord injury

STRESZCZENIE

Tadeusz Kościuszko (1746-1817) był dowódcą wojsk polsko-litewskich. W Polsce, na Litwie i w Stanach Zjednoczonych uważany jest za bohatera narodowego. W 1794 r. stanął na czele powstania przeciwko Rosji Carskiej i Królestwu Prus jako Najwyższy Naczelnik Siły Zbrojnej Narodowej. Podczas bitwy pod Maciejowicami został ciężko ranny i trafił do niewoli. Najprawdopodobniej doznał niepełnego uszkodzenia dolnej części odcinka piersiowego rdzenia kręgowego powstałego w wyniku drążących ran kłutych, czego wynikiem było częściowe porażenie kończyn dolnych, nietrzymanie moczu, ogólne osłabienie (utrata krwi, odwodnienie i wygłodzenie), trudności z chodzeniem o lasce i odczuwanie dużego bólu. Kościuszko zmarł 23 lata po odniesieniu ran.

Słowa kluczowe: Tadeusz Kościuszko, historia, uraz rdzenia kręgowego

BACKGROUND

... "In October of the same year, Kosciuszko again took the offensive even though his armies were badly outnumbered. At the village of Maciejowice, they met reinforced Russian troops; and in the battle which followed, the Poles were badly defeated. Kosciuszko was critically wounded, became a prisoner of war, and was sent to a prison in St. Petersburg. "[1]. That was the end of Kosciuszko's heroic military career. From that moment on, he began a long journey of survival and coping with disability.

*"Good Kosciusko, thy great name alone
Is a full harvest whence to reap high feeling:
It comes upon us like the glorious pealing
Of the wide spheres-an everlasting tone.
And now it tells me, that in the worlds unknown,
The names of heroes, burst from clouds concealing,
And changed to harmonies, for ever stealing
Through cloudless blue, and round each silver
throne.
It tells me too, that on a happy day,
When some good spirit walks upon the earth,
Thy name with Alfred's, and the great of yore
Gently commingling, gives tremendous birth
To a loud hymn, that sounds far, far away
To where the great God lives for evermore"*
(John Keats, 1795 –1821)

Andrzej Tadeusz Bonawentura Kościuszko (1746-1817) was a Polish-Lithuanian military leader. He is considered a national hero in Poland, Lithuania, and the United States. He led the 1794 uprising against the Imperial Russia and the Kingdom of Prussia as Supreme Commander of the National Armed Force. His role model was Timoleon the Corinthian (411-336 B.C.), a Greek statesman and general who championed the Greeks of Sicily against the rule of tyrants and against Carthage [2].

In 1765 he entered the Polish Military Academy, "Collegium Nobilium", which was established by King Stanislaw August Poniatowski, and specialized in building fortifications and military engineering. In 1769 he was promoted to 'Captain of Artillery', and awarded a royal scholarship to study in France, at the Academie Royale de Peinture et de Sculpture. Privately, he studied military subjects.

In 1774, he returned to the partitioned Poland, and was unable to find a position in the army, so he worked in teaching and tutoring. Two years later, he traveled to America, to assist the rebellion against England. The people who encouraged him to assist the Americans were: Nicolas Dietrich, Baron von Otten-dorf, Charles Noel Romand, Sieur de Lisle, Pierre

WSTĘP

„W październiku tego roku, Kościuszko zdecydował się na ofensywę pomimo znacznej przewagi liczebnej wojsk wroga. Pod Maciejowicami napotkał wzmocnione wojska rosyjskie. Doszło tam do bitwy, podczas której Polacy ponieśli srogą porażkę. Kościuszko został poważnie ranny, dostał się do niewoli i trafił do więzienia w Sankt Petersburgu” [1]. To był koniec bohaterskiej kariery wojskowej Kościuszki. Wtedy też zaczęły się jego długa walka o przetrwanie oraz zmagania z niepełnosprawnością.

*„Sława imienia twego aż do nas dolata,
A dźwięk jego tak wzniosły jest i tak wspaniały,
Iż napelnia odgłosem swoim wszechświat cały,
Brzmi wszędzie i brzmieć będzie po tysiączne lata.
Imiona bohaterów z nadziemskiego świata
Spadają gromem. Bóg je zamienia w pieśń chwały,
Ażeby potomności zdumionej śpiewały
O wawrzynie, co skronie wybrańców oplata.
I z twojego imienia w ów dzień upragniony,
Gdy dobro zapanuje, kiedy fałsz zaginie,
Powstanie pieśń, dźwięcząca natchnionymi tony,
I nieśmiertelnym hymnem w błękitny popłynie...
Pieśni tej słuchać będzie wszechświat zachwycony
I wielki Bóg w niebiosów słonecznej krainie.”*
(John Keats, 1795 –1821) tłum. Julian Ejsmond

Andrzej Tadeusz Bonawentura Kościuszko (1746 –1817) był dowódcą wojsk polsko-litewskich. W Polsce, na Litwie i w Stanach Zjednoczonych uważany jest za bohatera narodowego. W 1794 r. stanął na czele powstania przeciwko Rosji Carskiej i Królestwu Prus jako Najwyższy Naczelnik Siły Zbrojnej Narodowej. Wzorem dla niego był Timoleon z Koryntu (411-336 p. n. e.), grecki mąż stanu i generał, który poprowadził Greków sycylijskich do zwycięstwa nad rządami tyranów i Kartagińczykami [2].

W 1765 r. wstąpił do założonej przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego akademii wojskowej „Collegium Nobilium”, gdzie specjalizował się w budowie fortyfikacji i w inżynierii wojskowej. W 1769 r. został awansowany na stopień kapitana artylerii oraz otrzymał królewskie stypendium na studia w Akademii Malarstwa i Rzeźby we Francji. Prywatnie zgłębiał przedmioty związane z wojskowością.

W 1774 r. wrócił do podzielonej rozbiorami Polski, jednak nie mógł znaleźć zatrudnienia w wojsku, dlatego też pracował jako nauczyciel i korepetytor. Dwa lata później wyjechał do Ameryki, aby wspomóc walczących przeciwko Anglikom. Do pomocy Amerykanom zachęcali go: Nicolas Dietrich, Baron von Ottendorf, Charles Noel Romand, Sieur de Lisle,

Augustin Caron de Beaumarchais, Benjamin Franklin and Marie-Joseph Paul Yves Roch Gilbert du Motier, the Marquis de La Fayette, (1757–1834), who became his very close friend, a general in the American Revolution and a leader of the Garde Nationale during the French Revolution.

Kościuszko was appointed a Colonel of Engineers. After his many professional successes, he was promoted to Chief Engineer of the Middle Department, and given the task of fortifying West Point. In 1780 he was appointed Chief Engineer of the South, where he commanded troops under General Greene.

In 1784 he was given US citizenship and promoted to Brigadier General by the Congress, in honor of his contribution to the successful rebellion. Kościuszko returned to Poland, but he was again unable to find a position in the army, and settled in his poor estate.

In 1789 he was promoted to Major General. He commanded forces in 1792 in the Polish-Russian War, where his defense of Dubienka made him a hero. When the Commonwealth surrendered to Russia in July, Kościuszko resigned and returned to France.

HIS INJURY

After a stunning victory at Raclawice, and a successful defense of Warsaw, General Alexander Suvorov's army arrived at Brzesc on the Bug River, attacked and defeated the Poles. Kościuszko was gravely wounded and captured during the Battle of Maciejowice. The rebellion was crushed a month later. The wounded Polish hero wrote:

"now, first of all, I had been most mortally wounded before the battle was decided, and only recovered my consciousness two days afterwards, when I found myself in the hands of my enemies..." [2].

"Grievously wounded and unconscious, Kościuszko fell into the hands of the Russians, who carried him from the battlefield and placed him under guard in the nearby manor house of the Zamojski family. His head and body were covered with blood, on his head was a large wound from a sword and three on his back above the loins, from the thrust of a pike. He could scarcely breathe..." [2]. He was transferred to St. Petersburg's jail. During that time, Kościuszko reported that he was tortured by his captors, cross-examined and interrogated, and "... became a physical and nervous wreck..."

Pierre Augustin Caron de Beaumarchais, Benjamin Franklin oraz Marie-Joseph Paul Yves Roch Gilbert du Motier, markiz de La Fayette (1757-1834), później bliski przyjaciel Kościuszki, generał podczas rewolucji amerykańskiej oraz dowódca Gwardii Narodowej podczas rewolucji francuskiej.

W Ameryce Kościuszko został mianowany inżynierem-pułkownikiem. Na tym stanowisku osiągnął wiele sukcesów, dzięki czemu awansował na stanowisko naczelnego inżyniera Middle Department (wojskowej jednostki administracyjnej obejmującej amerykańskie stany środkowoatlantyckie). Powierzono mu także zadanie budowy twierdzy West Point. W 1780 r. został naczelnym inżynierem Armii Południowej i dowodził wojskami pod zwierzchnictwem generała Greene'a.

W 1784 r. w zamian za zasługi otrzymał od Kongresu USA obywatelstwo amerykańskie i awans na stanowisko generała brygady. Po powrocie do Polski ponownie nie mógł znaleźć pracy w wojsku, więc zamieszkał w swojej ubogiej posiadłości rodzinnej.

W 1789 r. król Stanisław August Poniatowski awansował go na stopień generała-majora. Kościuszko dowodził wojskami w wojnie polsko-rosyjskiej w 1792 r., a po bitwie pod Dubienką stał się bohaterem narodowym. Kiedy w lipcu wojska polsko-litewskie skapitulowały przed Rosjanami, zrezygnował ze stanowiska wodza i wyjechał do Francji.

URAZ

Po wspaniałym zwycięstwie pod Raclawicami i udanej obronie Warszawy oddziały polskie starły się z wojskami generała Aleksandra Suworowa w Brześciu nad Bugiem, ponosząc porażkę. Podczas przegranej bitwy pod Maciejowicami Kościuszko został ciężko ranny i dostał się do niewoli. Powstanie zostało stłumione miesiąc później. Ranny bohater pisał:

„Poniosłem śmiertelne rany jeszcze przed rozstrzygnięciem bitwy. Przytomność odzyskałem dopiero dwa dni później, w niewoli u wroga..." [2].

„Ciężko rannego i nieprzytomnego Kościuszkę pojмали Rosjanie. Przenieśli go z pola bitwy do pobliskiej posiadłości rodziny Zamojskich i trzymali pod strażą. Jego głowę i ciało pokrywała krew, w głowie miał dużą ranę od szabli, a na plecach powyżej lędźwi kolejne trzy rany zadane piką. Oddychał z wielkim trudem..." [2]. Przewieziono go do więzienia w Sankt Petersburgu. Kościuszko pisał, że w tym czasie był torturowany i przesłuchiwany przez swoich oprawców i „stał się strzępkiem nerwów i wrakiem człowieka..."

"O what a loud and fearful shriek was there,
As tho' a thousand souls one death-groan pour'd!
Ah me! they view'd beneath an hireling's sword
Fall'n KOSKIUSKO! Thro' the burthen'd air
(As pauses the tir'd Cossac's barb'rous yell
Of Triumph) on the chill and midnight gale
Rises with frantic burst or sadder swell
The dirge of murder'd Hope! while Freedom pale
Bends in such anguish o'er her destin'd bier,
As if from eldest time some Spirit meek
Had gather'd in a mystic urn each tear
That ever furrow'd a sad Patriot's cheek;
And she had drain'd the sorrows of the bowl
Ev'n till she reel'd, intoxicate of soul!"

(Samuel Taylor Coleridge 1794)

His wounds were neglected so they didn't heal, and he lost the use of his legs. He was required to use crutches for years afterward...." [1].

By Empress Cathrine's order, he was transferred from his incarceration at the Petro-Pavlovsk Fort, to the Grigorii Palace. There he was checked by a Scottish physician, Dr. John Rogerson, (1741-1823) who found him in a depressive mood, his wounds were unhealed and neglected. Actually, he saved his life [3].

Rogerson wrote: " the physical and mental forces of that upright man are nearly exhausted, as the result of long sufferings. I am losing hopes of curing him. He has suffered so much in body and soul that his organism is entirely destroyed".

In the year 1835, the London's The Foreign Quarterly Review published this account [4]:

..." he was insensible from loss of blood, and the Russian surgeons would not dress his wounds until the following day, lest a renewed hemorrhage should prove fatal. This to us, who are unprofessional, seems odd leechcraft...he was surgically neglected.." The hero was taken into captivity with his best friends and devoted wounded comrades: Niemcewicz, Sierakowski, Kniaziewicz, Copec and Fiszer [5].

In 1796 Tsar Paul I of Russia pardoned Kościuszko and set him free after two years of Russian imprisonment. Aided by his loyal friend Julian Ursyn Niemcewicz, they travelled to Sweden, England and France. Everywhere he was graciously welcomed. In England he was examined by Sir George Baker (1722-1809), King George III personal physician and President of the RCP. He was diagnosed as having a head injury (brain concussion and some anesthetic areas over his scalp), low back trauma, partial paralysis of the lower limbs and " irregularity of the thrust of a Cossack pike"...Treatment consisted of regular exercises, rubbing of the joints, and electrotherapy in order "to promote the restoration of the

„O, jakież straszny okrzyk podniósł się na wietrze,
Rzekłbyś, że ust tysiąca dotknęła śmierć sroga.
Boże, oni ujrzeli, jak pod mieczem wroga
Zachwiał się ich Kościuszko! Przez czarne powietrze.
(Gdy ucichło Kozaków barbarzyńskie wycie
Tryumfu), przez noc czarną, co z szumem opada,
Wschodzi, pełne zmagania o ginące życie,
Szeptem ranionej nadziei. Oto Wolność błada
Idzie kłaść się na marach tek smutnie, tak chmurnie,
Jakby, bogom podobnym jakiś duch tragiczny
Zebrał wszystkie łzy polskie w swej mistycznej urnie,
Wszystkie łzy, co Polaków zorane policzki
Zrosiły kiedykolwiek cicho do dna jak smutku ofiarę”.

(Samuel Taylor Coleridge 1794)

(tłum. Stanisław Baliński)

„Zaniedbane rany nie goiły się, utracił władzę w nogach. W kolejnych latach musiał chodzić o kulach” [1]. Z rozkazu carycy Katarzyny przeniesiono go z więzienia w Twierdzy Pietropawłowskiej do Pałacu Marmurowego. Tam zbadał go szkocki lekarz, dr John Rogerson (1741-1823). Według jego opisu Kościuszko miał stany depresyjne, jego rany były niezagojone i zaniedbane. Prawdę mówiąc – uratował mu życie [3].

Rogerson pisał: „siły fizyczne i psychiczne tego prawego męża są na wyczerpaniu z powodu długotrwałych cierpień, które musi znosić. Tracę nadzieję co do jego powrotu do zdrowia. Jego ciało i dusza wycierpiał tak wiele, że jego organizm jest całkowicie wyniszczony.”

W 1835 r. londyński Przegląd dyplomatyczny (The Foreign Quarterly Review) zamieścił następującą relację [4]:

„... był nieprzytomny od utraty krwi, a rosyjscy chirurdzy nie zmieniali opatrunków aż do następnego dnia z obawy, że ponowny krwotok mógłby okazać się śmiertelny. Nam, nieobeznanym w sztuce lekarskiej, wydało się to osobliwą praktyką... Rany miał zaniedbane...”. Polak trafił do niewoli wraz z najlepszymi przyjaciółmi i oddanymi rannymi towarzyszami. Byli wśród nich: Julian Ursyn Niemcewicz, generał Sierakowski, Karol Otto Kniaziewicz, Józef Kopeć i Stanisław Fiszer [5].

W 1796 r. car Paweł I ułaskawił Kościuszkę i uwolnił go po dwóch latach niewoli. Z pomocą swojego lojalnego przyjaciela Juliana Ursyna Niemcewicza Kościuszko wyjechał wraz z nim do Szwecji, potem do Anglii i Francji.

Wszędzie witano go z honorami. W Anglii zbadał go Sir George Baker (1722-1809), osobisty lekarz króla Jerzego III i rektor Królewskiej Akademii Medycznej. Baker rozpoznał u Kościuszki uraz głowy

action of the muscles" .. And yet, his condition remained unchanged. He was unable to stand and walk.

In England, the list of Kościuszko's visitors was very long: politicians, men of letters, the beauties of the day and the rulers of fashion. The writer Walter Savage-Landor (1775-1864) met him, but later included him in his "Imaginary conversations of literary men and statesmen" (1824). More than half a century later he looked back to the moment in which he spoke to the Polish hero as the happiest of his life.

He traveled to the US, where he was granted both land and a sum of money. He renewed his friendship with Jefferson. Washington visited him. Dr. Benjamin Rush convinced him to leave Philadelphia because of an epidemic of yellow-fever in the summer of 1797. Rush reported later that the Pole's wounds were apparently closed, but he remained partially paralyzed, and walked with a limp. Jefferson asked him to try to ease the political tension between France and the US and therefore he met Dr. George Logan (1753-1821) [an American physician, farmer, legislator and politician], who in 1798, went to Paris to negotiate peace with the French. In the same year, the Pole returned to France. In 1801 the Swiss Minister to France, Peter Joseph Zeltner, invited him to his house at Berville near Fontainebleau. There the Polish hero spent his time horse-riding, gardening and painting. "...beyond the circle of the Zeltner family, he kept up most intercourse with the talented Madame General Fiszer (by birth Countess Kulieska) the widow of his former adjutant"...[4]. The Countess introduced him to the famous Mme de Stael-Holstein...

Meanwhile, from 1799-to 1814, campaigns for Polish independence and freedom took place, and Kościuszko was asked to co-operate with Napoleon, but he refused. The Polish Prince Czartoryski asked Kościuszko to come to attend the Congress of Vienna (1815). Alas, he arrived too late and later met the Czar. Kościuszko's effort to influence Alexander marked the end of his political activities [6].

Angry and frustrated that Poland again missed full independence, he returned to Switzerland. He resided with Zeltner's brother at Soleure (Solothurn) [7-12]. He still suffered pains, and stayed most of his days on his bed, reading geography and history. His old friend, Princess Lubomirska, paid a visit to him. In 1817 he died after contracting typhoid fever. He was buried there but later his remains were transferred to Krakow [13-16].

(wstrząs mózgu i obecność obszarów pozbawionych czucia na skórze głowy), uraz dolnej części pleców, częściowe porażenie kończyn dolnych oraz „ranę od ciosu zadanego kozacką piką”. Leczenie obejmowało regularne ćwiczenia, masaż stawów oraz elektroterapię, mającą na celu „pobudzenie pracy mięśni”. Mimo tych praktyk stan pacjenta nie ulegał zmianie – Kościuszko nie mógł stać ani chodzić.

Lista osób odwiedzających Kościuszkę w Anglii była bardzo długa: politycy, literaci, ówczesne piękności i kreatorzy mody. Pisarz Walter Savage-Landor (1775-1864) Kościuszkę poznał osobiście, ale też umieścił go w swoich Dialogach fikcyjnych (1842 r.). Wspominając moment rozmowy z polskim bohaterem ponad pół wieku później, pisarz uznał tę chwilę za najszcześniejszą w swoim życiu.

Kościuszko wyjechał do USA, gdzie przyznano mu ziemię oraz środki do życia. Odnowił tam przyjaźń z Thomasem Jeffersonem. Wizytę złożył mu także Jerzy Waszyngton. Dr Benjamin Rush przekonał go do opuszczenia Filadelfii z powodu epidemii żółtej febry latem 1797 r. Rush donosił później, że rany Kościuszki najwyraźniej się zagoiły, jednak nadal był on częściowo sparaliżowany i utykał. Jefferson poprosił go o próbę załagodzenia politycznego napięcia pomiędzy Francją i USA. W ten sposób Kościuszko poznał dr. George'a Logana (1753-1821), amerykańskiego lekarza, farmera i polityka, który w 1798 r. udał się do Paryża, aby negocjować pokój z Francją. Jeszcze tego roku Kościuszko wyjechał do Francji.

W 1801 r. szwajcarski dyplomata we Francji, Piotr Józef Zeltner, zaprosił go do swojego domu w Berville koło Fontainebleau. Tam Kościuszko zajmował się jazdą konna, ogrodnictwem i malowaniem. „Poza kręgiem rodziny Zeltnerów utrzymywał kontakty głównie z utalentowaną generałową Fiszerową (z domu hrabiną Kulieską), wdową po byłym adiutancie Kościuszki...” [4]. Hrabina przedstawiła go słynnej Pani Stael Holstein...

W tym czasie, w latach 1799-1814, Polska walczyła o wolność i niepodległość. Kościuszko został poproszony o współpracę z Napoleonem, jednak odmówił. Księżę Czartoryski zaprosił Kościuszkę na Kongres Wiedeński (1815), gdzie jednak przybył za późno, a później spotkał się z carem Aleksandrem. Kościuszko próbował nakłonić cara do zmiany zdania, jednak po tym przestał angażować się w politykę [6].

Rozgniewany i sfrustrowany kolejną nieudaną próbą odzyskania pełnej niepodległości Polski, Kościuszko wrócił do Szwajcarii. Zamieszkał u brata Zeltnera w Soleure (Solothurn) [7-12]. Nadal odczuwał bóle i większość czasu spędzał w łóżku, czytając książki geograficzne i historyczne. Odwiedziła go dawna znajoma – Księżna Lubomirska. W 1817 r. Kościusz-

THE JEWISH ASPECT

During the siege of Saratoga, Kosciuszko was impressed by the Jewish volunteers who took part during the fighting. In 1794, while preparing the uprising against Prussia and Russia, he declared that after the desired independence, Jews would gain freedom. He praised the Jewish Cavalry Regiment, created by Berek Joselewicz. Joselewicz and his associate Joseph Aronowicz, were merchants, and actually initiated the first Jewish brigade since biblical times.

The hero Pole wrote and spoke on the Jewish troubles along history, citing from the Bible, and praising the heroic "bearded" army...[13].

THE SPINAL INJURY

It is possible that Kosciuszko had suffered an incomplete low dorsal or lumbar spinal cord injury due to penetrating stab wounds: clinically, he had partial lower limb paralysis, urinary incontinence, general weakness (blood loss, dehydration and starvation), walked scarcely with a cane, and suffered severe pains. The initial reports described that his paralysis had developed a few days after the initial injury. I guess it occurred either due to a continuous local spinal hemorrhage which compressed the spinal cord, or due to local infection and abscess formation, or perhaps the fall from the horse caused a vertebral fracture which was not diagnosed or stabilized, causing an incomplete SCI. It is also probable that after continuous bleeding and dehydration, he developed hemorrhagic shock that further-on deprived the already compromised spinal cord of proper blood supply. In my opinion, and after reading the relevant literature about Kosciuszko, it seems that his head injury did not result in any neurological insult (there is no mention of any weakness or paralysis of the upper limbs or any damage to the cranial nerves), no cognitive, intellectual, or communication disabilities. His initial loss of consciousness resulted from the blow to his head (concussion of brain) which was accompanied with superficial bleeding from the scalp.

Concerning his SCI, it is possible that some neurological recovery occurred, although along the remaining 23 years after the combat injury, he still suffered from chronic pain, bladder problems, lower limb weakness and depression. It is well known that patients who suffered penetrating SCI tend to suffer

ko zmarł w wyniku zakażenia dudem brzuszny. Pochowano go w Szwajcarii, jednak jego szczątki później przeniesiono do Krakowa [13-16].

ASPEKT ŻYDOWSKI

Podczas oblężenia Saratogi duże wrażenie na Kościuszcze zrobili żydowscy ochotnicy biorący udział w walkach. Podczas przygotowań do powstania przeciwko Rosji i Prusom w 1794 r. ogłosił, że po odzyskaniu upragnionej niepodległości Żydzi otrzymają wolność.

Kościuszko chwalił też Pułk Lekkokonny Starozakonny utworzony przez Berka Joselewicza. Joselewicz i jego współnik Józef Aronowicz byli kupcami, a zorganizowany przez nich pułk był pierwszym żydowskim oddziałem od czasów biblijnych. Kościuszko wypowiadał się i pisał o problemach Żydów na przestrzeni historii, cytując Biblię i wychwalając bohaterską „brodatą” armię... [13].

URAZ KRĘGOSŁUPA

Możliwe, że Kościuszko doznał niepełnego uszkodzenia dolnego odcinka piersiowego lub lędźwiowego rdzenia kręgowego powstałego w wyniku ran drążących: z klinicznego punktu widzenia cierpiał na częściowe porażenie kończyn dolnych, nietrzymanie moczu, ogólne osłabienie (utrata krwi, odwodnienie i wygłodzenie), chodził z dużą trudnością o lasce i odczuwał duży ból. Zgodnie z wstępnymi doniesieniami porażenie nastąpiło kilka dni po urazie. Według mnie powodem jego wystąpienia mogła być jedna z następujących przyczyn: długotrwałe miejscowe krwawienie w obrębie kręgosłupa z następowym uciskiem rdzenia kręgowego, miejscowe zakażenie i utworzenie się ropnia lub złamanie kręgu w wyniku upadku z konia, które nie zostało rozpoznane ani ustabilizowane, wskutek czego doszło do niepełnego uszkodzenia rdzenia kręgowego. Możliwe również, że z powodu długotrwałego krwawienia i odwodnienia doszło do wstrząsu krwotocznego, a w rezultacie nastąpiło dalsze ograniczenie utrudnionego już dopływu krwi do rdzenia. Po zapoznaniu się z odpowiednią literaturą na temat Tadeusza Kościuszki wydaje się, że uraz głowy, jakiego doznał, nie miał następstw neurologicznych (nie było doniesień o osłabieniu lub porażeniu kończyn górnych, czy też uszkodzeniu nerwów czaszkowych), nie nastąpiło również upośledzenie zdolności poznawczych, intelektualnych czy komunikacyjnych. Początkowa utrata przytomności była skutkiem uderzenia w głowę (wstrząśnienie mózgu), czemu towarzyszyło powierzchowne krwawienie w obrębie skóry głowy.

more from chronic burning pain than patients who had a blunt injury. In this Polish-Russian conflict, it is hard to imagine that any "heroic" surgical procedures were performed. In those days, soldiers at battlefields occasionally fractured their vertebrae, but most of the SCI occurred due to penetrating injuries. But in other Western combat scenes, a few surgical attempts were made:

On May 11th, 1745, during The Battle of Fontenoy, (which was a major engagement of the War of the Austrian Succession), the surgeon Géraud performed an operation on an Irish soldier from the Dillon regiment who had been wounded by a musket ball: Géraud tried five times to remove the ball and bone fragments at the level of the third lumbar vertebra. The wound became infected, but the soldier recovered, and may have regained some function in his legs [17]. "Captain Villedon from the regiment of Vaubecourt, was shot while at the Bridge of Aménébourg sur l'Horn in November 1762. Duplessis, the Surgeon-Major of the army, treated the thoracic wound at a hospital near Marbourg. Captain Villedon remained paralyzed, but the ball was removed.

The soldier was then transported to Rosdorff, where Duplessis conferred with Louis (the permanent secretary of the French Royal Academy of Surgery) [18]. Exploring the wound with his fingers, Louis managed to remove several large bone fragments. On the following day, the surgeons explored the wound again and removed more fragments, justifying their intervention with a direct comparison with exploration of a cranial fracture. The wound developed "suppuration abondante et louable"; however, the captain recovered and 12 years later walked around his estate at Ploitou with the help of a cane. Although this was not the first example of surgical intervention, it was the first report containing data from a definitive long-term follow-up review. Louis' paper included several examples of battle casualties and unsuccessful surgical attempts at decompression or reduction [17].

The operation for the removal of a depressed vertebral arch was first performed by the British surgeon, Henry Cline (1750–1827), in 1814, and, though unsuccessful, showed the practicability of such an operation [19,20]. Cline proposed the following four questions to discuss:

1. Will the patient die of the operation? Probably he will, if the injury be severe.'
2. If the cord be much hurt, will it recover its functions? This is unknown; but we do know that if a nerve be divided, it will unite, and the greater part of the spinal cord may be divided in a brute and yet the animal recover; in proof of which he

Co do urazu rdzenia kręgowego, możliwe, że nastąpiła pewna poprawa stanu neurologicznego, jednak po 23 latach od odniesienia ran w walce Kościuszko wciąż cierpiał na przewlekłe bóle, problemy z pęcherzem moczowym, osłabienie kończyn dolnych i depresję.

Wiadomo, że pacjenci z urazami drążącymi rdzenia kręgowego częściej odczuwają przewlekły palący ból niż pacjenci z urazami tępymi. Trudno sobie wyobrazić, żeby podczas starć polsko-rosyjskich wykonywano zabiegi chirurgiczne na bardzo ciężko rannych pacjentach. W tamtych czasach żołnierze na polu walki niekiedy doznawali złamań kręgow, jednak większość urazów kręgosłupa była wynikiem ran drążących. Jednak na Zachodzie podejmowano próby operacji na rannych żołnierzach:

11 maja 1745 r. podczas bitwy pod Fontenoy (najważniejsze starcie podczas wojny o sukcesję austriacką) chirurg Géraud przeprowadził operację na irlandzkim żołnierzu z pułku Dillon postrzelonym kulą z muszkietu: Géraud pięciokrotnie próbował usunąć kulę i fragmenty kości na wysokości trzeciego kręgu lędźwiowego. W ranę wdało się zakażenie, jednak żołnierz wyzdrowiał i być może częściowo odzyskał sprawność w nogach [17]. „Kapitan Villedon z pułku Vaubecourt został postrzelony na Moście Aménébourg sur l'Horn w listopadzie 1762 r. Naczelnny chirurg armii Duplessis opatrzył ranę klatki piersiowej w szpitalu koło Marburga. Porażenie nie ustąpiło, ale kula została wyjęta. Następnie Villedona przeniesiono do Rosdorffu, gdzie Duplessis skonsultował się z Louisem (sekretarzem stałym francuskiej Królewskiej Akademii Chirurgii) [18]. Louis zdołał usunąć kilka dużych fragmentów kości, badając ranę palcami. Następnego dnia chirurdzy ponownie zbadali ranę i usunęli kolejne fragmenty kości. Swoją interwencję uzasadniali tym, że podobne działania podejmuje się w przypadku złamania kości czaszki. U kapitana rozwinęło się „suppuration abondante et louable”, jednak pacjent doszedł do zdrowia i 12 lat później mógł chodzić o lasce po swojej posiadłości w Ploitou. Chociaż nie jest to pierwszy przypadek interwencji chirurgicznej, po raz pierwszy opisano tu wyniki długoterminowej obserwacji. Praca Louisa zawierała kilka opisów żołnierzy poległych na froncie i nieudanych prób przeprowadzenia operacji dekompresji lub nastawienia złamań [17].

Zabieg usunięcia uciskanego łuku kręgowego został przeprowadzony po raz pierwszy w 1814 r. przez brytyjskiego chirurga Henry'ego Cline'a (1750–1827). Mimo że zabieg nie przyniósł oczekiwanych rezultatów, dowiedziono, że jest on możliwy do wykonania [19,20]. Cline zaproponował cztery kwestie do omówienia:

detailed an experiment which he performed on a bitch.

3. After the removal of the arch of the vertebra, will the spine be sufficiently strong to support the body? Probably it will for ordinary purposes, though the patient may not be able to lift heavy weights.
4. Will a patient recover from a compound fracture of the spine, which, by the performance of the operation, it becomes [17]?

Today, SCI patients due to stab wounds usually sustain the Brown-Séguard type. In a study, functional recovery was good in nearly two-thirds of patients [21].

A prospective multicenter study was conducted in order to examine neurological deficit and recovery patterns following spinal cord injury (SCI) resulting from stab wounds. Thirty two patients were evaluated.

Sixty three percent presented with incomplete motor lesions on initial examination. In addition, four of seven who initially presented with complete motor paraplegia partially recovered. Furthermore, 50% of those with incomplete motor lesions had asymmetrical motor patterns indicative of a Brown-Séguard Syndrome. Although the percentage of patients sustaining an incomplete SCI injury following a stab injury to the spine is higher than in SCIP from other causes, the amount of motor recovery when controlling for level and completeness of injury is no greater than previously reported for other etiologies [22].

We do not know if modern views of the 18th century, like the influential Théodore Tronchin's (1709-1781), actually penetrated into Eastern Europe at that time. He was a Swiss physician who studied at Cambridge and later was a pupil of Herman Boerhaave (1668-1738), practiced medicine in Amsterdam and returned to Geneva, where he received the title of Professor Emeritus of Medicine, and later moved to Paris, where he opened a medical practice in 1766. Tronchin's popularity spread mainly amongst European royalty and the upper classes. He was well acquainted with Voltaire, Rousseau, Diderot, and many others. He forcefully rejected traditional medical practices (bloodletting, purging), and was an advocate of simple and natural hygiene that stressed the importance of fresh air, diet and exercise. Had the new winds about modern surgery and resuscitation, derived from the teaching from the famous 18th century British surgeons John Hunter (1728-1793), Sir John Pringle [1707-82] or the French Baron Dominique-Jean Larrey (1766-1842), who initiated the modern method of army surgery, field hospitals and the system of army ambulance corps, finally landed in Eastern Europe?

1. Czy pacjent umrze z powodu operacji? Prawdopodobnie tak, jeśli jego obrażenia są poważne.
2. Jeśli rdzeń jest poważnie uszkodzony, czy możliwa jest poprawa jego stanu? Nie wiadomo. Wiemy jednak, że jeśli nastąpił podział nerwu, to nastąpi też jego połączenie, a jeśli większa część rdzenia kręgowego zostanie przerwana, zwierzę nadal może odzyskać sprawność – na dowód czego przedstawił dokładny opis eksperymentu przeprowadzonego na suce psa.
3. Czy kręgosłup będzie wystarczająco silny, żeby podtrzymywać ciało, jeśli usunie się łuk kręgowy? Prawdopodobnie tak – do zwykłych celów, jednak pacjent może nie być w stanie podnosić większych ciężarów.
4. Czy pacjent może dojść do zdrowia po skomplikowanym złamaniu kręgosłupa, do którego dochodzi w trakcie operacji [17]?

Dziś pacjenci z urazem rdzenia kręgowego spowodowanym ranami kłutymi zazwyczaj mają zespół Browna-Séquarda. Odzyskanie sprawności ruchowej w dobrym stopniu nastąpiło u niemal 2/3 pacjentów. [21].

Przeprowadzono prospektywne wielośrodkowe badanie w celu oceny objawów ubytkowych i poprawy stanu klinicznego po urazie rdzenia kręgowego w wyniku ran kłutych. Ocenie poddano 32 pacjentów. W pierwszym badaniu u 63% pacjentów stwierdzono częściowe uszkodzenie funkcji ruchowej. Dodatkowo, u 4 z 7 pacjentów, u których stwierdzono całkowite porażenie poprzeczne, nastąpiła częściowa poprawa. Ponadto, u 50% pacjentów z częściowym uszkodzeniem funkcji ruchowej zaobserwowano asymetryczne uszkodzenie neuronu ruchowego wskazujące na Zespół Browna-Séquarda. Mimo że odsetek pacjentów z niepełnym urazem rdzenia kręgowego powstałym w wyniku rany kłutej kręgosłupa jest wyższy niż odsetek takich urazów powstałych z innych powodów, stopień poprawy funkcji ruchowej w zależności od poziomu i rozległości urazu nie jest większy niż w przypadku opisywanych we wcześniejszych badaniach urazów powstałych z innych przyczyn [22].

Nie wiemy, czy w tym czasie do Europy Wschodniej dotarły już nowoczesne poglądy osiemnastowiecznych medyków, jak np. wpływowego szwajcarskiego lekarza Théodore'a Tronchina (1709-1781). Tronchin studiował na Uniwersytecie w Cambridge, był także uczniem Hermana Boerhaave (1668-1738) i praktykował medycynę w Amsterdamie. Następnie wrócił do Genewy, gdzie otrzymał tytuł „Professor Emeritus” i przeprowadził się do Paryża, gdzie w 1766 r. otworzył własną praktykę lekarską. Cieszył się popularnością głównie wśród europejskich rodzin królewskich i arystokracji. Dobrze znał Voltaire'a, Rousse-

The Russian czar Peter the Great, visited Boerhaave and Frederik Ruysch [1638-1731], tried to nationalize medicine, and established the first hospital in Russia in 1707. In 1754 the hospital became a military hospital, but again, there was still a vast gap between the Western medicine achievements, and the level of medical knowledge and practice in the East.

Kosciuszko constantly occupied himself in physical, intellectual, political and social activities. Most likely, he was also engaged with sexual activities. A perfect example of self-rehabilitation, a long time before the emergence of modern treatments and rehabilitation medicine approaches and techniques.

Karl Eduard von Holtei (1798-1880), a German poet and actor, wrote "The Old General " (Der Alte Feldherr) on Kościuszko in 1829. Thomas Campbell (1777-1844), a Scottish poet, also praised the Polish hero:

*In vain, alas! in vain, ye gallant few!
From rank to rank your volleyed thunder flew;
Oh, bloodiest picture in the book of Time,
Sarmatia fell, unwept, without a crime;
Found not a generous friend, a pitying foe,
Strength in her arms, nor mercy in her woe!
Dropped from her nerveless grasp the shattered spear,
Closed her bright eye, and curbed her high career,
Hope, for a season, bade the world farewell,
And Freedom shrieked – as Kosciuszko fell!"*

au, Diderota i wiele innych osobistości. Tronchin stanowczo odrzucał tradycyjne metody leczenia (upuszczanie krwi, prowokowanie wymiotów), był natomiast zwolennikiem prostej i naturalnej higieny i podkreślał korzystny wpływ świeżego powietrza, diety oraz ćwiczeń fizycznych na zdrowie. Czy nowe prądy w chirurgii i resuscytacji wywodzące się z nauk słynnych osiemnastowiecznych brytyjskich chirurgów – Johna Huntera (1728-1793) i Sir Johna Pringle'a (1701-1782) oraz francuskiego barona Dominique-Jean Larrey'a (1766-1842), prekursora nowoczesnej chirurgii wojskowej, który jako pierwszy wprowadził szpitale polowe i ambulansy na pole bitwy zdążyły dotrzeć do Europy Wschodniej?

Car Piotr I Wielki odwiedził Boerhaave'a i Frederika Ruyscha (1638-1731), próbował znacjonalizować medycynę, a w 1707 r. otworzył w Rosji pierwszy szpital. W 1754 r. szpital został przekształcony w szpital wojskowy, jednak nadal istniały ogromne różnice stopnia zaawansowania wiedzy medycznej i osiągnięć klinicznych między Zachodem a Wschodem.

Kościuszko ciągle był aktywny fizycznie, udzielał się intelektualnie, politycznie i społecznie. Najprawdopodobniej był także aktywny seksualnie. Jest to doskonały przykład autorewalidacji, na długo przed pojawieniem się nowoczesnych strategii i metod leczenia i rehabilitacji.

Karl Eduard von Holtei (1798-1880), niemiecki poeta i aktor, w 1829 r. napisał o Kościuszcze utwór pt. „Stary wódz” („Der Alte Feldherr”). Także szkocki poeta Thomas Campbell (1777-1844) wychwalał polskiego bohatera narodowego:

*Na próżno, na próżno, ta dzielność wspaniała!
Choć z waszych szeregów gromem salwa grzmiała.
O księgo czasu, gdzie jest historia spisana,
Sarmatia upadła niewinna i nie oplakana!
Nie znalazła druha we wrogim sąsiedzie,
Siły w swych ramionach i litości w biedzie.
Wypadła z drętwej ręki jej strzaskana lanca,
Zamknęła jasne oko i przepadła szansa.
Nadzieja w tym sezonie pożegnała świat,
A Wolność krzyknęła – gdy Kościuszko padł!*

(tłum. Kazimierz Gorczyca)

REFERENCES / PIŚMIENICTWO

1. Griffin S, "A hero of two worlds", on: <http://www.workersforjesus.com/kosciuszko.htm>
2. Pula J S "Thaddeus Kosciuszko: the purest son of liberty", Hippocrene books, NY, 1999.
3. Scottish influence on Russian history, on: <http://www.electricscotland.com/history/russia/scorus9.pdf>
4. On Thaddeus Kosciuszko, The Foreign Quarterly Review 1835; 15(art V): 108-139.
6. Whitridge A, Kosciuszko: Polish Champion of American Independence. History Today; 1975; 25(Issue 7); 453-461.
7. Moritz E: Preußen und der Kościuszko-Aufstand 1794 – Zur preußischen Polenpolitik in der Zeit der Französischen Revolution. 1 Auflage. VEB Deutscher Verlag der Wissenschaften, Berlin 1968.
8. Herbet S, La Naissance De L'armée Nationale Polonaise (1788-1794). Annales Historiques De La Revolution Francaise ,1973; 45 (4): 562-568

9. Kókay G, Echa powstania kosciuszkowskiego w ówczesnej prasie węgierskiej. Kwartalnik Historyczny, 1969; 76 (1): 153-162.
10. Lubicz-Pachonski J, Kosciuszko na ziemi Krakowskiej. Panstwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa & Krakow, 1984
11. Golawski M, Polska za Krolow Obieralnych 1573-1795. Polska Macierz Szkolna Zagranica, Londyn, 1974.
12. Dabrowscy JH, Co Sie Dawniej W Polsce Dzialo. Londyn, zakladem Katolckiego Osrodka Wydawniczego "Veritas". (publication date missing)
13. Storozynski A, The Peasant Prince: Thaddeus Kosciuszko and the Age of Revolution. NYC, 2009.
14. Gardner MM, Kosciuszko, a biography. London: Geoerge Allen & Unwin, NYC: Charles Scribner & sons, 1920.
15. Kosciuszko. Encyclopedia Britannica, 1960; 13: 493.
16. Gieysztor A, Kieniewicz S and Rostworowski E, History of Poland, Translated by Krystyna Cekalska and others, Warszawa, PWN, Polish Scientific Publishers, 1979, 1968. 783.
17. Hanigan WC & Sloffer C, Nelson's wound: treatment of spinal cord injury in 19th and early 20th century military conflicts. Neurosurg Focus, 2004 ;16(1): E4.
18. Louis, Arch. Generales de Med, 1836 ;11: 417, in: www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1428275/pdf/annsurg01182-0014.pdf
19. Murley R, Peace and strife in Hunter's time (Part I), The Hunterian Oration, 1981. Ann Royal Coll Surg Eng, 1982;64(1):20-8.
20. On Henry Cline, Brit J Surg, 1918;6: issue 21,12-14.
21. Peacock WJ, Shrobbree RD, Key AG, A review of 450 stab wounds of the spinal cord. S Afr Med J, 1977 ;51(26):961-4.
22. Waters RL, Sie I, Adkins RH, Yakura JS, Motor recovery following spinal cord injury caused by stab wounds: a multi-center study. Paraplegia, 1995 ;33(2):98-101.

Liczba słów/Word count: 6231

Tabele/Tables: 0

Ryciny/Figures: 0

Piśmiennictwo/References: 22

Adres do korespondencji / Address for correspondence

Avi Ohry, MD, Professor & Chairman, section of Rehabilitation Medicine, Reuth Medical Center, Tel Aviv & Sackler Faculty of Medicine, Tel Aviv, University, Israel, POBox 2342, Savyon 56530, Israel

*Otrzymano / Received 17.03.2011 r.
Zaakceptowano / Accepted 13.10.2011 r.*